

MARATHA VIDYA PRASARAK SAMAJ

GMD ARTS, BW COMMERCE AND SCIENCE
COLLEGE, SINNAR, NASHIK.

TOPIC : REVIEW OF
LITERATURE (संदर्भ साहित्याचा
आढावा)

DR GANESH R PATIL

M COM, M PHIL, PH D, SET, DIS

साहित्य म्हणजे काय

- ▶ पाठ्यपुस्तके ?
- ▶ संदर्भग्रंथ
- ▶ संशोधन नियतकालिके
- ▶ वर्तमानपत्रे
- ▶ मासिके
- ▶ साप्ताहिक
- ▶ माहिती कोश
- ▶ अन्य माध्यमातील उपलब्ध माहिती

संदर्भ साहित्याचा आढावा

- संशोधकाने आपला विषय ज्या संशोधन क्षेत्रात येतो त्या संशोधन क्षेत्रातील पूर्वी झालेल्या साहित्याचा व संशोधनाचा मागावा घेणे आवश्यक असते.
- पूर्वीच्या संशोधनाचे क्षेत्र कोणते ?
- संशोधनाची साधने कोणती ?
- निष्कर्ष व सूचना कोणत्या ?
याची दखल घेऊन त्याच गोष्टींची निश्चिती करावयाची असते.

संदर्भ साहित्याच्या आढावाची उद्दिष्टे

- निवडलेल्या संशोधन विषयासंबंधी यापूर्वी झालेल्या संशोधनाची माहिती प्राप्त करून घेणे व पुनरावृत्ती टाळणे.
- संशोधनासंबंधी आवश्यक पद्धती व वापरण्याची तंत्रे याची माहिती मिळवणे.
- संशोधन विषय संबंधीची सिद्धांत व गृहीतके यांच्या मांडणीबद्दल निश्चित कल्पना प्राप्त करून घेणे.
- आधार सामुग्री व निष्कर्ष या विषयी तुलनात्मक माहिती मिळवणे.
- संशोधनासाठी योग्य सांख्यिकी तंत्र व त्याचा उपयोग या संबंधी मार्गदर्शन प्राप्त करणे.
- संबंधित साहित्याचा अभ्यास करून आपल्या ज्ञान सामुग्रीत वाढ करणे.

संदर्भ साहित्याच्या आढाव्याचे महत्व

- संबंधित साहित्य विविध प्रकारे उपलब्ध असते.
- संशोधन पद्धती व तंत्रे याची कल्पना येते.
- समस्येची निवड, कोणती आधारसामग्री निवडावी, गृहीतकृत्यांची मांडणी, निष्कर्ष इ. स्पष्ट कल्पना येते.
- पूर्वी झालेल्या संशोधनाची पुनरावृत्ती टाळता येते.
- संशोधनात नाविन्य व सखोलता येते.
- संशोधकांच्या स्वतःच्या ज्ञानात भर पडते.
- संशोधनासाठी महत्त्वाची व आवश्यक माहिती मिळवता येते.

संदर्भ साहित्याच्या आढाव्याचे महत्व

- संबंधित विषयाची पार्श्वभूमी समजाहून घेणे.
- समस्येची निवड, कोणती आधारसामग्री निवडावी, गृहीतकृत्यांची मांडणी, निष्कर्ष इ. स्पष्ट कल्पना येते.
- पूर्वी झालेल्या संशोधनाची पुनरावृत्ती टाळता येते.
- संशोधनात नाविन्य व सखोलता येते.
- संशोधकांच्या स्वतःच्या ज्ञानात भर पडते.
- संशोधनासाठी महत्त्वाची व आवश्यक माहिती मिळवता येते.

संशोधनात वापरल्या जाणाऱ्या वैज्ञानिक पद्धतीच्या पायऱ्या

- समस्या सूत्रण (Formulating the Research Problem)
- संदर्भ साहित्याचे परिक्षण (Review of Literature)
- गृहितकृत्यांची मांडणी (Development of Hypothesis)
- संशोधन आराखडाची निर्मिती (Preparing the Research Design)
- नमुन्यांची निश्चिती (Determining the Sample Design)
- तथ्य संकलन (Collection of Data)

संशोधनात वापरल्या जाणाऱ्या वैज्ञानिक पद्धतीच्या पायऱ्या

- संशोधन प्रकल्पाची अंमलबजावणी (Execution of the Project)
- तथ्यांचे परीक्षण (Analysis of Data)
- गृहितकृत्यांची पडताळणी (Testing of Hypothesis)
- निष्कर्ष व शिफारशी (Recommendation & Conclusion)
- अहवाल लेखन (Preparation of Report)

नमुना निवड

पद्धत

- समग्र आणि नमुना म्हणजे काय ?
- नमुना निवड पद्धतीचे प्रकार :
 १. साधा यादृच्छिक नमुना निवड पद्धती (Simple Random Sampling)
उदा. लॉटरी पद्धत
 २. स्तरित यादृच्छिक नमुना निवड पद्धती (Stratified Random Sampling)
- नमुना निवडीचे फायदे
- नमुना निवडीच्या मर्यादा

grpatil@gmdcollege.in